

chom to neviděli na vlastní oči. Hle, tu jsou labyrinty nitra, skladiště a špýchary věcí, tu jsou ještě teplé hroby, práchnivina a mrva. Prastará historie. Sedm vrstev jako v dávné Tróji, chodby, komory, klenotnice. Kolik je tu zlatých masek, maska vedle masky, zploštělé úsměvy, vyhlodané obličejy, mumie, prázdné kukly . . . Zde jsou ta kolumbária, ty šuplíky na mrtvé, v nichž leží zaschlí, černí jako kořeny a čekají na svůj čas. Zde jsou ty velké drogerie, kde stojí na prodej v slznících, kelímcích, krabičkách. Stojí po celá léta ve svých regálech, v dlouhých slavnostních řadách, třebaže je nikdo nekupuje. Snad už oživli v přehradách svých hnízd, už zcela uzdraveni, čistí jako kadidlo a vonní – cvrlikavé medikamenty, probuzené netrpělivé léky, balzámy a masti na rány, vážící svou časnou chuť na špičce jazyka. Zazděné holubníky jsou plny klubáčích se zobáčků a nejprvnějšího, pokusného, světlavého štěbotu. Jak jítě, přede dnem i před veškerým časem, je najednou v těch prázdných a dlouhých špalírech, kde se zemřelí postupně probouzejí, zplna odpočati – do zcela nového úsvitu!

Ale zde ještě není konec, sestupme hlouběji. Jen beze strachu. Prosím, podejte mi ruku, ještě krok a jsme u kořenů, a hned je tu větevnatě, stmívavě a kořenně jako v hlubokém lese. Voní tu drny i práchnivina, kořeny ve tmě putují, splétají se, vstávají, míza do nich vzrušeně proudí jako v sacích pumpách. Jsme na druhé straně, jsme u podšívky věcí, ve tmě zběžně sestehované proplétavou fosforescencí. Jaké kolotání, pohyb a tlačení! Jaké mravenčení a míza, národy a generace, tisícinásobně zmnožené bible a iliady! Jaké putování a vřava, motanice a shluk dějin! Dál už tato

cesta nevede. Jsme na samém dně, u temných základů, jsme u Matek. Zde jsou ta nekonečná inferna, ty beznadějně ossianské prostory, ty žaluplné nibelungiády. Zde jsou ty veliké líhně příběhů, fabulistické továrny, mlžnaté kuřárny dějů a pohádek. Teď konečně lze chápat velký a smutný mechanismus jara. Ach, roste na příbězích! Kolik příhod, kolik událostí, kolik osudů! Všecko, co jsme kdy četli, všechny vyslechnuté historky a všechny, které se nám – nikdy neslyšené – zdají od dětství – zde, a nikde jinde mají domov a vlast. Odkud by spisovatelé brali své nápady, odkud by čerpali smělost vymýšlet si, kdyby za sebou necítili tyto rezervy, tento kapitál, ty nepřeborné zásoby, jimiž se Podzemí zachvívá. Jaký propletenec šepotů, jaký mumlavý hovor země! V sluchu ti tepe nevyčerpatelné přesvědčování. Jdeš s přivřenýma očima v tom teple šepotů, úsměvů a nabídek, bez konce oslovován, nabodáván tisícerými otázkami jako milióny sladkých komářích sosáků. Chtěly by, abys od nich něco přijal, cokoli, aspoň štipec těch netělesných, šeptaných příběhů, přijal je do svého mladého života, své krve, a zachránil je a žil s nimi dál. Neboť čím je vlastně jaro, ne-li zmrtvýchvstáním příběhů! Ono jediné je mezi vším netělesnem živé, skutečné, chladné a zcela nevědomé. Ó, jak přitahuje mladá, zelená krev jara a jeho rostlinná nevědomost ty přízraky, všechny ty fantómy, ty zakuklence, ty fantasy! A jaro je přijímá do svého snu, bezbranné a naivní, a spí s nimi, a vzbouzí se za svítání, a nic neví, a nic si nepamatuje. Proto je tak těžké úhrnem toho, co zapomnělo, a tak smutné, že musí samojediné žít za tolik životů, za tolik odmítnutých a opuštěných být krásné . . . A má na to jen beze-